

Motion till riksdagen 2011/12:U31

av **Hans Linde m.fl. (V)**
med anledning av skr. 2011/12:154

Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behoven av att reformera Internationella valutafondens (IMF) lånevillkor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att länder som genomgår demokratisering ska beviljas avskrivningar av illegitima skulder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen inom IMF och Världsbanken bör verka för automatiska och multilaterala informationsutbytesavtal på global nivå.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges bidrag till energiomställningen sker genom FN:s klimatfonder i stället för genom IMF och Världsbanken.

Inledning

Regeringen redogör i skrivelse 2011/12:154 för verksamheten i IMF, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011. Vänsterpartiet välkomnar att regeringen nu avser att med två års intervall överlämna skrivelser om verksamheten i de internationella finansiella institutionerna. För Vänsterpartiet är frågor som rör IMF och Världsbanken viktiga. De internationella finansiella institutionernas verksamhet har stor

Fel! Okänt namn på

betydelse för våra möjligheter att bekämpa fattigdom, minska de ekonomiska orättvisorna och möta klimatförändringarna. Tyvärr konstaterar vi att både IMF och Världsbanken generellt har spelat en negativ roll, historiskt sett, på dessa områden.

Med anledning av skrivelsen vill Vänsterpartiet lyfta fram ett par frågor som varit aktuella under de gångna två åren. Bland annat vill vi redan nu ta tillfället i akt och rikta blickarna mot IMF:s och Världsbankens roll och agerande under den pågående eurokrisen, de nya lånereglerna kring exceptionella omständigheter/händelser, frågor som rör öppenhet och informationsutbyte på skatteområdet samt satsningar på energiomställning. Vi avser samtidigt att återkomma i höst med en mer heltäckande motion gällande Sveriges verksamhet i IMF och Världsbanken.

Vi vill även välkomna att regeringen har lyft fram jämställdhetsfrågor i de olika internationella institutionerna. Det är något som Vänsterpartiet efterlyst en längre tid. Det var positivt att Världsbankens World Development Report 2012 hade jämställdhet och utveckling som tema. Vi noterar också att regeringen vid flera tillfällen röstat mot löneförhöjningar och orimliga ersättningssystem inom dessa världsomspännande institutioner, vilket vi naturligtvis tycker är en rimlig hållning. På papperet har rösträtsreglerna ändrats och möjliggjort en maktförskjutning, men vi ställer oss frågande till om de fattigaste länderna i realiteten fått mer inflytande. Det är något vi kommer att återkomma till under den allmänna motionstiden.

Eurokrisen

Den ekonomiska krisen inom euroområdet har resulterat i en politisk kris för hela EU. Krisen har föranlett diverse nödlån och krisprogram för en rad länder, däribland Grekland, som står på randen till konkurs. IMF och de ledande europeiska ledarna ser skuldskrisen som ett utslag av bristande budgetdisciplin. Deras lösningar har varit drakoniska besparingsprogram i kombination med hårdare budgetregler, och utgångspunkten för IMF har alltför ofta varit att vanliga löntagare ska betala priset för ekonomiska kriser, som skapats av en avreglerad finansmarknad och en oansvarig banksektor. Krav ställs på länderna att skära ned i offentlig sektor, sänka minimilöner, urholka fackliga rättigheter, genomföra kraftiga besparingar i olika offentliga välfärdsprogram samt krav på privatiseringar. Vi tycker att det här är fel väg att gå och vi ser med oro hur länder – på grund av sitt ekonomiska underläge i förhandlingssituationerna – har påtvingats en ekonomisk politik, som vi menar leder till att samhällen kommer att slitas isär av ökade sociala klyftor.

Mot bakgrund av detta vill vi att IMF:s lånevillkor ändras i grunden. Ekonomiska kriser möts inte genom ensidiga nedskärningar och genom att löntagarnas rättigheter pressas tillbaka. Vi ser stora behov av att öka fokus på investeringar, inte minst i klimatomställning, och regleringar av de finansiella marknaderna för att möta krisen. I IMF:s program behöver betydligt större social hänsyn tas och större fokus läggas vid jämställdhet mellan män och

kvinnor. Fackliga rättigheter och avtal måste respekteras. Länders skuldnedskrivningar ska bekostas av fordringsägarna, inte skattebetalarna. Regeringen bör därför se över behoven av att reformera IMF:s lånevillkor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Nya låneverktyg

I skrivelsen redovisar regeringen hur IMF i juni 2010 etablerade ett nytt skuldavskrivningsverktyg. Vid exceptionella händelser, såsom naturkatastrofen på Haiti, har nu nya mekanism konstruerats för att landet i fråga ska få sina statskulder avskrivna och därigenom få en chans att återuppbyggas. Att möjligheten vidgas för skuldavskrivningar tycker vi är bra. Vi önskar att mandatet utökas till att gälla även länder som genomgår en demokratisk transition, dvs. i övergången från diktatur till demokrati.

I skrivelsen lyfts den positiva utvecklingen i Nordafrika och Mellanöstern fram. Men i de nya demokratierna har institutionernas fokus varit utlåning och ekonomiska reformer. De nya demokratiskt valda ledarna förväntas betala de gamla auktoritära regimernas skulder. Vänsterpartiet menar att det är orimligt. De nyvalda demokratiska ledarna borde få möjlighet att forma sin egen ekonomiska politik. Samtidigt ska de demokratier som nu ser dagens ljus efter den arabiska våren inte behöva tyngas av den forna diktaturens ekonomiska förehavanden. Eftersom långivarna var fullt medvetna om att de lånade ut pengar till regimer som var odemokratiska och genomkorruperade är dessa statsskulder att betraktas som illegitima. Regeringen bör därför verka för att länder som genomgår demokratisering ska beviljas avskrivningar av illegitima skulder. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Öppenhet och informationsutbyte på skatteområdet

Kapitalflykt är i dag ett av de största hindren för ekonomisk utveckling i syd, men också ett stort problem för många länder i nord. Varje år försvinner mellan 1 260 och 1 440 miljarder US-dollar spårlöst från utvecklingsländerna genom kapitalflykt. Bara Nigeria förlorade 130 miljarder US-dollar i kapitalflykt mellan 2000 och 2008. Av kapitalflykten består 60–65 procent av kommersiella transaktioner inom multinationella företag, 30–35 procent har sin grund i kriminell verksamhet såsom handel med vapen och droger samt trafficking. Endast 3 procent har sin grund i korruption och mutor.

Skatteparadiserna spelar en central roll för att möjliggöra kapitalflykten. Skatteparadis definieras som ett land med bl.a. stark banksekretess, låg beskattning och svaga regelverk för finansiella transaktioner. År 2007 beräknades mer än hälften av jordens handel ske via skatteparadis, samtidigt som skatteparadiserna bara stod för 3 procent av den globala BNP:n. I dag beräknas

Fel! Okänt namn på

icke-medborgare i skatteparadisen placerat drygt 10 000 miljarder US-dollar i skatteparadis.

Hitintills har svaret på skatteparadisen varit att teckna bilaterala avtal med de enskilda skatteparadisen. Över 150 informationsutbytesavtal har tecknats, Sverige har bl.a. tecknat avtal med Liechtenstein, Jersey och Brittiska Jungfruöarna. Men att teckna bilaterala avtal med de trettiotal skatteparadis som existerar är av naturliga skäl både tidskrävande och dyrt. Många länder i syd saknar helt enkelt kapacitet att teckna den typen av avtal; i oktober 2007 var Mexiko och Argentina de enda länderna i syd som tecknat informationsutbytesavtal med skatteparadis.

Det behövs ökad öppenhet och informationsutbyte på skatteområdet för att minimera möjligheten för företag och privatpersoner att undanhålla medel från beskattning. För att komma åt det här problemet tog EU-parlamentet i februari 2010 ställning för automatiska och multilaterala informationsutbytesavtal på global nivå. Ett utmärkt initiativ, menar Vänsterpartiet. Den svenska regeringen bör verka inom IMF och Världsbanken för automatiska och multilaterala informationsutbytesavtal på global nivå. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Energiomställning

Klimatförändringarna är i dag av vår tids största globala utmaningar och ett enormt hinder för oss som önskar se minskade ekonomiska klyftor inom och mellan länder. I dag har Världsbanken och IMF fått en central roll i det internationella klimatarbetet. Sverige bidrog 2010 och 2011 med 400 miljoner kronor till institutionernas gemensamma fonder på området.

Vänsterpartiet anser inte att Världsbanken och IMF är mogna denna uppgift. Fortfarande ligger stort fokus i deras verksamhet på investeringar i icke-förnybara fossila energislag. Bland annat har stora investeringar i kolkraft gjorts under de senaste åren – inte minst den stora satsningen på kolkraftverket Medupi i Sydafrika. Sverige valde att rösta för detta projekt, samtidigt som exempelvis USA lade ned sin röst. Även när det kommer till satsningar på förnybar energi har stark kritik riktats mot IMF och Världsbanken. År 2011 avbröt Världsbanken sitt tidigare moratorium mot investeringar i palmolja-plantager. Det är mycket bekymmersamt då stark kritik framkommit från miljöorganisationer och organisationer som representerar civilsamhället, som menar att palmolja-plantagerna haft starka negativa sociala och ekologiska konsekvenser: konflikter mellan lokalbefolkningar och produktionsbolag har varit ett frekvent inslag och värdefull tropisk skog har avverkats. Regeringen bör därför verka för att Sveriges bidrag till energiomställningen kanaliseras genom FN:s klimatfonder i stället för genom IMF och Världsbanken. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 14 juni 2012

Hans Linde (V)

Torbjörn Björlund (V)

Siv Holma (V)

Jens Holm (V)

Kent Persson (V)